

Fortellinger om risiko

Stein Haugen, Professor II i risikoanalyse ved NTNU

I forbindelse med gasslekkasjen på Snorre har det blitt spekulert en del i media om hva som kunne ha skjedd i dette tilfellet. Det har blant annet blitt spekulert i om plattformen kunne ha sunket dersom det hadde blitt en utblåsning. Frykten for hva som kan skje i en nødsituasjon kan i mange tilfeller være en fare i seg selv, fordi man ikke tar de riktige beslutninger. Det kan i den sammenheng være nyttig å si litt om hvordan man bruker risikoanalyse for å forberede seg på slike farlige situasjoner.

Petroleumstilsynet, som har tilsynet med sikkerheten offshore, har krav om at det skal gjennomføres risikoanalyser for alle installasjoner på norsk sokkel. En risikoanalyse er i korte trekk en gjennomgang av alle ulykker som kan inntreffe på installasjonen. Man forsøker først å tenke seg alt som kan skje av uønskede hendelser. Dette gjøres gjennom å se på hva som har skjedd av ulykker tidligere, vurdere nestenulykker, gå systematisk i gjennom anlegget for å avdekke mulige feil som kan forekomme og bruke andre tilgjengelige kilder til å finne mulig hendelser som kan inntreffe. Blant de ulykkene som alltid blir vurdert er utblåsninger, men i tillegg kommer for eksempel også skipskollisjoner, branner, eksplosjoner etc.

Deretter ser man på hva som kan være årsakene til at slike ulykker skjer. Ofte vil man da finne at det kan være mange mulig årsaker til hver ulykkestype. Denne informasjonen bruker man til å finne ut hvor ofte man kan forvente at ulykker skjer. Man ser også på hvordan en hendelse kan utvikle seg og hva man gjøre for å beskytte personellet på plattformen. For en utblåsning er det aktuelt å se på hvor store gass- og/eller oljelekkasjer man kan få, hvor kan gassen og oljen spre seg, er det mulighet for at lekkasjen antennes, hvor store branner kan man få, hvor kan de brenne osv. Til slutt gjøres også en vurdering av hva dette kan ha å si for mannskapet om bord, klarer de å rømme til et sikkert område og klarer de å evakuere fra plattformen før situasjonen blir kritisk?

Enkelt sagt kan man si at man i risikoanalyser forsøker å skrive fortellinger om hva som kan skje – hvordan kan for eksempel en gasslekkasje utvikle seg til en katastrofe? Noen vil kanskje si at det er eventyrfortellinger, men dessverre har de ikke alltid en lykkelig slutt.

Risikoanalyser brukes til å vurdere om plattformer er sikre nok, til å finne ut hvor og hvordan man kan redusere risiko. Sett i forhold til det som skjedde på Snorre kan de også fungere som et grunnlag for plattformledelsen til å forberede seg på hvilke ulykker som kan skje og hvordan de kan utvikle seg. Her spiller ”fortellingene” en viktig rolle. De samme fortellingene kan også brukes i forbindelse med beredskapsøvelser, hvor man kan øve på nødsituasjoner som kan oppstå.

Den dagen det faktisk oppstår en farlig situasjon, som på Snorre, kan man bruke disse forberedelsene til å ta mest mulig riktige avgjørelser. For eksempel vil det for de fleste plattformer være raskere å evakuere med livbåter enn helikopter, men det er på den annen side større risiko med å evakuere med livbåter enn helikopter. Gjennom god kunnskap om hvordan ulykker kan utvikle seg kan man velge riktig.

Risikoanalyser kan altså spille en viktig rolle i krisesituasjoner fordi man kan forberede seg på en bedre måte. Man kan dermed være proaktiv på en helt annen måte i stedet for hele tiden å ligge på etterskudd. For å si det enkelt: Man kan være etterpåklok på forhånd!